

בס"ד. שיחת יום ב' דראש השנה, ה'תשל"ד.

בלתי מוגה

כ"ק אדמו"ר שליט"א נטל ידיו הק' לסעודה. ואח"כ צוה לנגן ניגון ג' התנועות (דהבעש"ט, המגיד ורבינו הזקן) — ג"פ. ניגון מאדמו"ר הזקן (וניגנו הניגון "א-לי אתה"). ניגון אדמו"ר האמצעי. ניגון אדמו"ר הצ"צ. ניגון אדמו"ר מהר"ש. ניגון אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע. וניגון אדמו"ר מהוריי"צ (ה"בינוני").

א. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה שיר המעלות ממעמקים גו'.

* * *

ב. דובר כמ"פ שיש ענינים שהם בכל שנה ושנה בשוה, ויש ענינים שבהם יש שינויים בין שנה לחברתה, החל מהשינויים בנוגע לקביעות השנה, ויש בהם הוראה בעבודת ה', במכ"ש וק"ו ממאמר הבעש"ט¹ שאפילו מענין שבטבע צריך יהודי ללמוד הוראה בעבודת ה', ועאכו"כ בנוגע לקביעות השנים והחדשים, שזהו ענין ע"פ תורה, שנוגע לקביעות המועדים, כולל גם הקביעות של ר"ה ושאר הימים טובים שבחודש תשרי, הרי בודאי שיש בזה הוראה בעבודת ה' שצריך ללמדה. ובנוגע לשנה זו, הנה הקביעות המיוחדת של ר"ה היא באופן שמיי ר"ה נכנסים מיד ליום השבת.

[ולהעיר, שבנוגע לשייכות לענין השבת יש מעלה בשנה החולפת (שממנה נכנסים לר"ה זה), שהיתה "שנת השבע שנת השמיטה"², שענינה "שבת להוי"ם"³. אבל, ע"פ דברי רבינו הזקן באגה"ק⁴ בפ"י הכתוב⁵ "מרשית השנה ועד אחרית שנה", ש"בכל שנה ושנה יורד ומאיר . . . אור חדש ומחודש . . . עליון יותר שלא הי' מאיר עדיין מימי עולם כו", מובן, שענין השבת שבר"ה זה (שממנו נכנסים מיד ליום השבת) הוא נעלה יותר].

ג. והענין בזה:

(1) ראה כש"ט בהוספות סרכ"ג ואילך.
 (2) ושי"נ (נעתק ב"היום יום" ט אייר).
 (3) בהר כה, ב"ד.
 (4) סימן יד.
 (5) עקב יא, יב.
 (2) פ' ראה טו, ט.

ענינו של יום השבת — כדאיתא במכילתא⁶ והביאו רבינו הזקן בשו"ע שלו⁷ — שהקב"ה אומר ליהודי שצריך ש"הא בעיניו כאילו כל מלאכתו עשוי" (כאילו" דייקא, כיון שזהו ציווי לכל אחד מישראל, והרי לא כל אחד שייך לדרגא שיהא בעיניו "כל מלאכתו עשוי" ממש). וכיון שזהו ציווי בתורת אמת, שבודאי לא תדרוש מיהודי דבר שאינו אמיתי ח"ו, הרי מובן, שכל אחד מישראל יכול להיות במעמד ומצב שיהא בעיניו כאילו כל מלאכתו עשוי.

וכיון שקביעות השנה היא באופן שמר"ה נכנסים מיד ליום השבת שבו מרגיש יהודי כאילו כל מלאכתו עשוי⁸ — הרי זה נמשך על כל השנה כולה, שכל עניניו של יהודי במשך כל השנה נעשים באופן ש"כאילו כל מלאכתו עשוי", כך, שאין צורך בטירחא כו⁹, והעבודה היא יותר קלה ונעימה ("געשמאָקער"), כיון שאינה קשורה עם עניני חול. ועד"ז בנוגע לענין השמחה שביום השבת, ש"אין עצב בה"¹⁰ — שגם ענין זה נמשך בכל השנה כולה, שנעשית שנה של שמחה.

ד. וענין נוסף בנוגע ליום השבת שאליו נכנסים מיד לאחרי ר"ה — שהוא שבת שובה:

שבת שובה קשור עם כל השבתות של השנה שעברה, כמ"ש בסידור האריז"ל¹⁰ ששבעת הימים שבין ר"ה ליוהכ"פ, שכוללים את כל שבעת ימי השבוע, מכפרים על כל שבעת ימי השבוע של השנה שעברה, יום ראשון דעשי"ת מכפר על ימי ראשון של כל השנה, יום שני דעשי"ת מכפר על ימי שני של כל השנה, ועד"ז בנוגע לשאר ימות השבוע, עד ליום השבת, שמתקן את השבתות של כל השנה שעברה.

ה. ובדרך אגב — יש להעיר על דבר פלא בענין הנ"ל:

בסידור האריז"ל שם: "אם חל יום ראשון מז' ימי התשובה ביום א' דשבת, מתכפרים לו כל עוונותיו שחטא ביום א' דשבת".

ולכאורה אינו מובן: בכדי שיום הראשון מז' ימי התשובה יחול ביום ראשון בשבת, צ"ל יום א' דר"ה ביום ששי בשבוע, שזהו היפך

עשוי", אזי אין גם צורך לרחוף ולהכריז "שא" וכו'.

(9) ראה ירושלמי ברכות פ"ב סה"ז. הובא בתוד"ה מ"ד — מו"ק כג, ב.
(10) עשי"ת.

(6) יתרו כ, ט.

(7) סש"ו סכ"א.

(8) כ"ק אדמו"ר שליט"א התייחס לדוחק

והרעש כו', ואמר, שכיון שהקב"ה כבר הבהיר ("אַלץ באַוואָרנט") ש"כל מלאכתך

הכלל "לא אד"ו ראש"¹¹, שיום א' דר"ה אינו יכול לחול ביום ו' בשבת, וא"כ, למה נקט האריז"ל קביעות שאינה יכולה להיות?

לכאורה הי' אפשר לומר שנקט קביעות זו, לפי שכך היתה הקביעות של ר"ה הראשון — יום ברוא אדם הראשון — ביום ו' למעשה בראשית¹².

אבל באמת אי אפשר לתרץ כן, שהרי המדובר כאן אודות תיקון כל יום משבעת ימי השבוע של כל השבועות שלפנ"ז, אינו שייך בנוגע לז' ימים שלאחרי ר"ה הא', שלפניהם לא היו ימים ושבועות כו', שהרי כל ענין הזמן הוא נברא (כמ"ש רבינו הזקן בשם המגיד¹³), שמציאותו התחילה בבריאת העולם, ואילו לפנ"ז לא הי' ענין הזמן כלל. ובנוגע לששת ימי בראשית עצמם — כיון ש"עולם על מילואו נברא"¹⁴, אין צורך בענין של תיקון וכפרה כלל.

אך יש לתרץ בדוחק, שענין הזמן נחשב מהמולד של השנה שלפני בריאת אדה"ר (החל מכ"ה באלול — שהרי "יום אחד בשנה חשוב שנה"¹⁵, ועאכ"כ שחמש ימים בשנה נחשבים כשנה שלימה), שנקרא "מולד תוהו"¹⁶. ומ"ש המגיד שגם הזמן הוא נברא, הרי זה בנוגע לזמן של עולם התיקון, משא"כ בנוגע לענינים השייכים לעולם התוהו; וכיון שאז היו כל הענינים באופן של תוהו, לכן יש צורך בתיקון כו'.

ועוד י"ל: לדעת רוב הפוסקים¹⁷, הכלל "לא אד"ו ראש", הוא רק בזמן הזה, אבל בזמן שהיו מקדשין ע"פ הראי' היתה יכולה להיות הקביעות דר"ה ביום ששי (כבפעם הראשונה). ולכן נקט האריז"ל בסידורו לפי קביעות זו (אף שאינה שייכת עתה) — כיון שסידור האריז"ל שייך לתורת הקבלה, שאינה נתונה תחת הגבלות הזמן¹⁸.

ו. ונחזור לעניננו — ששבת שובה מתקן את כל השבתות של השנה שעברה.

ויש להעיר גם מהסיפור הידוע¹⁹ ששמע כ"ק מו"ח אדמו"ר מזקנתו

16 ראה אנציק' תלמודית (כרך ב) ערך בהר"ד (ס"ע שעד ואילך). וש"נ.

17 ראה בארוכה בתו"ש בא (כרך יג) פ"ב. פ"ד ואילך. וש"נ.

18 לשלימות הענין — ראה שיחת וא"ו תשרי סכ"ו ואילך (לקמן ע' 56 ואילך).

19 שיחת יום ב' דר"ה תש"ד ס"ב (סה"ש תש"ד ע' 8).

11 רמב"ם הל' קידוה"ח רפ"ז. טושו"ע אר"ח סתכ"ח.

12 ראה גם תר"מ חנ"ו ע' 270. וש"נ.

13 ראה סידור (עם דא"ח) שער הק"ש עה, סע"ד ואילך [קכא, ד]. אמ"ב שם פל"ז (מ, ג ואילך).

14 ראה ב"ר פ"י"ב, ו. פ"ג, ג. פ"ד, ז.

15 ר"ה ב, ריש ע"ב. וש"נ.

הרבנית של הרבי מהר"ש, אודות דברי הצ"צ לאביו כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, בהיותו ילד:

כ"ק אדנ"ע שאל את הצ"צ, מהו שבת תשובה, והשיב לו: "א שבת'דיגע תשובה". והסביר לו (באופן המובן לילד — אף ש"בוצין בוצין מקטפי' ידיע"20 — לפי השגתו אז), שבימי השבוע, מה שאסור, לא נמצא בבית, אבל בשבת, גם מה שאסור נמצא בבית, ולכן יש צורך להזהר ולידע בנוגע לכל דבר אם מותר לעשותו²¹.

ושאל כ"ק אדנ"ע: כיצד יכולים לעשות זאת? והשיב לו הצ"צ: כשמכנינים עבורך את הפתילה ב"נר של תשובה" נכידוע הסיפור²² שנהגו להכין פתילה לכל א' מבני המשפחה, ופעם היו ג' נרות, ואמר הצ"צ, שאכן יש ג' תשובות, כמבואר בלקו"ת²³], הרי זה נותן כח שיוכלו לעשות זאת כו'²⁴.

ז. ומצד המעלה המיוחדת דשבת שובה, ניתוסף עוד יותר במעלת קביעות שנה זו, שמר"ה נכנסים מיד ליום השבת, ובאופן כזה נמשך על כל השנה כולה.

וכיון ש"מגיד²⁵ דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל"⁸, מתנהג גם הקב"ה עם בני"י באופן שיוכלו ללמוד תורה ולקיים מצוות מתוך מנוחה, שמחה וטוב לבב.

ועד שעיי"ז באים בקרוב ממש לגאולה האמיתית והשלימה עיי משיח צדקנו, שיוצאים מהגלות "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"²⁶, ו"כספם וזהבם אתם"²⁷.

כ"ק אדמו"ר שליט"א ברך ברכת המזון על הכוס²⁸, ואח"כ התפלל עם הציבור קבלת שבת.

(סה"ש תש"ד שם הערה 4).
 25) תהלים קמז, יט. וראה שמו"ר פ"ל,
 ט. וראה גם ירושלמי ר"ה פ"א ה"ג.
 26) בא יו"ד, ט.
 27) ישעי' ס, ט.
 28) חלוקת "כוס של ברכה" התקיימה
 למחרתו (ביום הש"ק) לאחרי ההתוועדות.

20) ברכות מח, רע"א.
 21) ראה גם תר"מ חכ"ט ע' 16.
 22) סה"ש תש"ה ע' 14 ואילך. וראה גם
 סה"ש תש"ד שם ע' 7.
 23) פ' בלק ד"ה מה טובו (עג, א ואילך).
 24) ראה בלבוש וא"ר (או"ח סתר"י
 סק"ג) דיבוא נר ויכפר על הנשמה שנקראת
 נר, שנאמר (משלי כ, כז) נר הוי' נשמת אדם